Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 148 (2150) ♦ Четвер, 12 серпня 1999 року ♦ Ціна договірна

12 серпня

✔ 1323 р. Великий князь Юрій Данилович і шведський король Магнус Ериксон уклали Орєховський мир — перший мирний договір після тридцяти років бойових дій між Новгородом та Швецією.

✔ 1961 р. Перший космонавт-українець Павло Попович полетів у космос на кораблі «Восход-4».

✔ 1953 р. Помер видатний український учений у галузі електрозварювання Євген Патон.

✔ 1953 р. У СРСР відбулося випробування першої водневої бомби.

✔ 1990 р. Поблизу міста Лубни (Полтавська область) закладено Пагорб скорботи — пам'ятник жертвам голодомору 1932—1933 рр.

До Дня незалежності

Перший пам'ятник Данилові Нечаю

Старовинний Брацлав у Немирівському районі на Вінниччині, знаний як колишня козацька столиця, запрошує козацькі загони з усієї України на свято «Козацькому роду нема переводу».

У перший день урочистостей, що розпочнуться саме на Спаса (19 серпня ц. р.), у Брацлаві буде відкрито пам'ятник відважному ватажку народних мас полковнику Данилові Нечаю. Учасники свята побувають на могилі полум'яного борця за вільну Україну у селі Красне сусіднього Тульчинського району. Квіти пам'яті ляжуть іще до двох козацьких могил — у самому селищі Брацлав та неподалік нього на Замковій горі. У такий спосіб козацька столиця відзначить героїчну сторінку в житті нашого народу — 350-ліття Визвольної війни під орудою Богдана Хмельницького та День незалежності України.

Олександр Ткаченко на Херсонщині

Учора розпочалася робоча поїздка Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка на Херсонщину. На Чонгарському перешийку — кордоні з Кримською автономією, його зустріли керівники області й відразу ж почалися зустрічі з трудівниками ланів.

Планом перебування передбачено відвідини Олександром Ткаченком Генічеського, Новотроїцького, Каховського та Скадовського районів, зустріч з активом місцевого самоврядування та прес-конференція для місцевих засобів масової інформації.

Голова Верховної Ради
Олександр ТКАЧЕНКО:

Вето Президента України: конституційні основи, практика і проблеми застосування

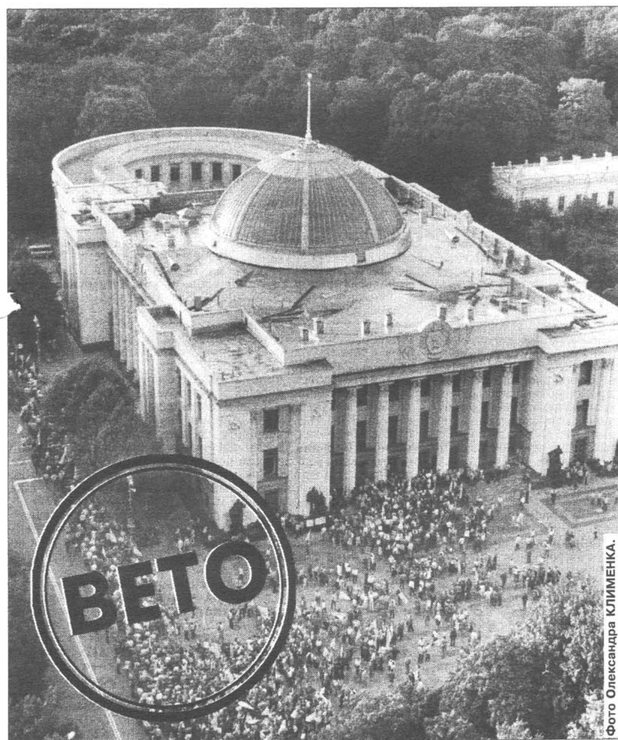

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Як відомо, із закінченням терміну дії пункту 4 Перехідних положень Конституції в Україні відбулася принципова зміна структури законотворчого процесу. Замість двох основних безпосередніх суб'єктів формування законодавства, одним з яких була і залишається Верховна Рада України, а другим, ураховуючи тимчасове право видавати укази з економічних питань, не врегульованих законами, був Президент України, функції законодавця перейшли до тієї гілки влади, якій вони, власне кажучи, і мають належати.

(Закінчення на 2—3-й стор.).

У комітетах Верховної Ради України

Ветерани! На зв'язок!

У жовтні цього року Верховна Рада України на черговому дні уряду розглядатиме питання «Про хід виконання рекомендацій парламентських слухань 14 квітня 1999 року щодо невідкладних заходів з виконання законодавства з проблем соціального захисту пенсіонерів, ветеранів та інвалідів і шляхи його вдосконалення». Рекомендації було надіслано до міністерств і відомств, місцевих органів влади, а також оприлюднено в «Голосі України» за 1 липня цього року і в газетах «Ветеран України», «Контракт» та інших.

Звичайно, відповідні посадові особи, як і належить, прозвітують перед народними депутатами.

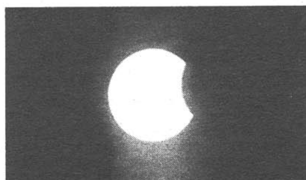
(Закінчення на 2-й стор.).

Затемнення

На Сонце дивитися страшно. Але цікаво

Київ. Близько 13.00

Безумовно, найбільшою астрономічною подією цього тисячоліття стало вчорашнє сонячне затемнення. У Сонячній системі склалася особлива конфігурація планет, котрі разом утворили незвичайну небесну конструкцію — так званий «хрест». Чи не тому багато ясновидців пророкували нам кінець світу?

Як насправді проходило сонячне затемнення в нашій країні, розповідають наші кореспонденти.

Часткове затемнення можна було бачити на всій території України. Скажімо, в **Криму** Місяць заступив Сонце на 90—93 відсотки. **Житомирянам** доступним був лише початок сонячного затемнення. Потім небо затягли такі густі хмари, що якби люди не знали про нього, то й не здогадалися б.

(Закінчення на 8-й стор.).

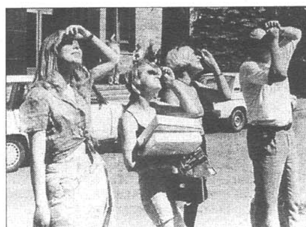

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Вартість пального:

✔ Черкаси:

А-76 — 1.80—2.00
А-95 — 2.40—2.55
Пальне є на всіх АЗС.

✔ Херсон:

А-76 — 1.95—2.20 — є на всіх АЗС.
А-95 — 3.00—3.50 — є на всіх АЗС.

✔ Полтава:

А-76 — 1.35—1.50
А-95 — 2.00
Ці види пального є на всіх АЗС.

❍ На святкування 8-ї річниці незалежності України буде виділено 866,7 тис. грн.

❍ Унаслідок вибуху газового балона в с. Генічеська Гірка Херсонської області постраждали 5 осіб, троє з них —діти.

❍ На шахті ім. Кірова-1 Донецької області через порушення правил безпеки смертельно травмовано гірника.

P.S.

А все-таки життя продовжується

У номер

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

«Про День Українського козацтва»

Враховуючи історичне значення і заслуги Українського козацтва у створенні української державності та суттєвий внесок у сучасний процес державотворення, постановляю:

Установити День Українського козацтва, який відзначати щорічно 14 жовтня — в день свята Покрови Пресвятої Богородиці.

Президент України
Л. КУЧМА.
м. Київ,
7 серпня 1999 року.
№ 966/99

Ветерани! На зв'язок!

(Початок на 1-й стор.).

Але Комітетові Верховної Ради у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів важливо знати думку ветеранів щодо проведеної після слухань роботи на місцях. Комітет звертається до рад організацій ветеранів Автономної Республіки Крим, усіх областей, міст Києва і Севастополя, а також до пенсіонерів, ветеранів війни і праці, інвалідів: напишіть нам, що у вашому місті, селі, області зроблено для виконання рекомендацій, які проблеми існують, що ви пропонуєте для вдосконалення соціального захисту ветеранів. Ваші пропозиції, зауваження, побажання будуть використані при підготовці до Дня уряду, а також у законотворчій роботі.

Листи надсилайте на адресу: 252196, Київ, площа Лесі Українки, 1, Комітет Верховної Ради України у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів.

Прес-служба Верховної Ради України.

«Відкрита політика» подолала половину шляху

Учасники велопробігу, організованого об'єднанням «Відкрита політика», подолали понад 600 кілометрів і в'їхали на територію Черкаської області.

Дуже насиченою виявилася програма перебування на Полтавщині. Так, 9 серпня у Хоролі учасники велопробігу взяли участь у роботі установчих зборів зі створення Полтавської обласної організації об'єднання. А напередодні вони знайомилися з історичною столицею князя Ієремії Вишневецького — Лубнами. Окрім того, на території літнього табору розгорнула роботу група лікарів, яка супроводжує велосипедистів. Вони обстежили 75 дітей, що відпочивали у таборі. А потім відбувся мітинг, а для молоді учасники велопробігу організували дискотеку.

Не в шовках, але в боргах

Україна планує закупити в Росії 10 млрд. куб. м газу. Це визначено протокольним рішенням Кабміну, ухваленим на засіданні у вівторок. Нагадаємо, що борг нашої країни за поставлений російський природний газ з урахуванням боргів недержавних комерційних структур — 1,8 млрд. доларів. Як повідомляє «Інтерфакс-Україна», головком ВПС Росії генерал-полковник Анатолій Корнуков заявив, що РФ у рамках часткового погашення українського боргу за газ планує вивести з України 8 бомбардувальників Ту-160 і три — Ту-95МС. «Віставка уряду не має цьому завадити, оскільки всі принципові рішення є».

Однак ще минулого тижня міністр оборони України Олександр Кузьмук спростовував цю інформацію.

Кандидатів стало дванадцять

Центрвиборчком, виконуючи рішення Верховного Суду, зареєстрував лідера Патріотичної партії Миколу Габера і лідера об'єднання «Єдина родина» Олександра Ржавського кандидатами у Президенти на виборах 31 жовтня.

За реєстрацію обох кандидатів проголосували 11 членів ЦВК, утримався — 1, не голосував — 1. Таким чином, боротьбу за найвищу посаду в Україні продовжать 12 кандидатів.

Верховний Суд розглядає ще три скарги претендентів — Ю. Кармазіна, В. Кононова, О. Базилюка.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Голова Верховної Ради Олександр ТКАЧЕНКО:

Вето Президента основи, практика

(Початок на 1-й стор.).

Поступово, так само, як «декретотворчість» початку 90-х, відійде у минуле історія Указів Президента України і пов'язані з нею численні законотворчі колізії 1996-1999 років. Оскільки ними, на жаль, фактично створена паралельна система законодавства. Відповідно законодавчий процес в Україні має набувати більш усталеної, гармонійної форми, ставати дедалі системнішим і ефективнішим.

Проте, думаю, передчасно було б вважати, що всі проблеми, пов'язані з існуванням двох (парламентського і президентського) каналів формування системи законодавства України, автоматично вичерпують себе.

Звичайно, йдеться не про те, що Президент України залишається суб'єктом законодавчої ініціативи, причому з правом визначати ті чи інші законопроекти невідкладними, тобто такими, що підлягають позачерговому розгляду Верховною Радою України. У принципі це, безперечно, правильно, оскільки такі повноваження вищої посадової особи держави мають працювати на вдосконалення законодавства, сприяти розгляду найважливіших питань в оперативному режимі.

Упевнений, що стосовно цієї сторони взаємовідносин Верховної Ради з Президентом підстав для хвилювання немає. Верховна Рада, як показав, зокрема, розгляд червневого пакета указів, налаштована на конструктивну роботу. Коли ж і президентські ініціативи ввійдуть у конструктивне русло, то всі питання щодо проходження законопроектів можна буде вирішувати без навішування політичних ярликів, тобто так, як це і робить Верховна Рада відповідно до свого Регламенту.

Інша річ — право вето Президента України щодо прийнятих Верховною Радою законів. Скажу відверто: ні у теоретичному плані, як елемент завершеної системи розвитку законодавства у демократичному суспільстві, ні з точки зору його наявності у нашій Конституції право вето в мене особисто не викликає заперечень. Тривогу викликає інше — практика його застосування, яка чим далі, тим більше набуває масового характеру. Але спершу кілька слів про вето взагалі і про те, який же зміст цього конституційно-правового інституту?

1. Роль і значення інституту президентського «вето» у системі взаємовідносин вищих органів та посадових осіб держави

Вето — право державного органу чи посадової особи припинити введення в дію акта, прийнятого іншим органом.

Зокрема, право Президента застосовувати «вето» щодо прийнятих парламентом законів є характерним елементом законодавчого процесу і механізму стримувань і противаг між законодавчою і виконавчою гілками влади в тих країнах, де державна влада організована за принципом її розподілу на законодавчу, виконавчу і судову, а президенти обираються всенародним голосуванням.

Історично право президентського «вето» походить іще від тих часів, коли більшість держав Європи була монархіями. До виникнення парламентів закони приймались та затверджувались монархами. А відтак, текст закону завжди підписувався главою держави (королем, царем, імператором тощо). Після появи парламентів законотворча функція поступово перейшла до них, проте підпис глави держави і надалі залишався невід'ємним атрибутом закону, оскільки органи виконавчої та судової влади відмовлялись приймати до виконання закони без підпису монарха. Таким чином поступово склався інститут «вето». Спочатку «вето» монарха було абсолютним, і в разі його застосування закон узагалі не міг набути чинності. Проте з часом конституціями чи законами були встановлені механізми подолання «вето», і воно із абсолютного стало відносним (відкладальним).

У новітню епоху після виникнення республік «вето» стало прерогативою Президента — виборного глави держави, до якого у республіках перейшли деякі із функцій монарха. Проте правом «вето» президенти наділяються лише у тих країнах, де вони обираються народом, є главами держав і мають право і можливість реально впливати на державне життя країни. Вето Президента завжди є відносним, тобто таким, що в той чи інший спосіб може бути подолане парламентом.

Суть вето полягає у тому, що глава держави може повернути законопроект для повторного розгляду в парламент. Це прямим чином пов'язано з процедурою промульгації (підписання закону і взяття його до розгляду), є її своєрідною альтернативою. Застосовуючи право вето, глава держави пропонує парламенту знову обговорити законопроект і проголосувати його. Для підтвердження попереднього рішення парламенту необхідно знову прийняти закон абсолютною, а іноді — кваліфікованою більшістю голосів. Прийнятий повторно закон Президент зобов'язаний промульгувати.

Право президентського «вето», закріплене у Конституції України, досить близьке за своїм характером до «вето», яким користуються президенти у США та Росії. Зокрема, розділ 7 статті І Конституції США встановлює, що у разі несхвалення законопроекту Президент повертає його зі своїми запереченнями до Конгресу, і повернутий проект може стати законом лише у тому разі, якщо при «перегляді» проекту він знов буде схвалений двома третинами голосів в обох палатах Конгресу. Подібне ж правило закладене у статті 107 Конституції Російської Федерації — Президент може відхилити направлений йому закон, і у цьому разі закон набуває чинності лише за умови його повторного схвалення у попередній редакції двома третинами голосів депутатів Державної Думи та такою ж більшістю членів Ради Федерації.

Дещо інакше вирішується питання у Конституції Франції. Стаття 10 цієї Конституції передбачає, що Президент або промульгує направлений йому закон у 15-денний термін, або може у цей же термін «вимагати» нового обговорення закону або окремих його статей, причому у такому новому обговоренні «не може бути відмовлено». Очевидно, це означає, що президентське «вето» у Франції може бути подолане не тільки кваліфікованою більшістю, а й звичайною більшістю, яка згідно із законодавством необхідна для прийняття закону тією чи іншою палатою парламенту.

У республіках з парламентською формою правління право президентського вето не передбачається навіть у тих випадках, коли сама посада Президента існує. У цих державах, а також у державах, що є конституційними монархіями, правом «вето», як правило, наділяється верхня палата парламенту (Бундесрат у ФРН, Палата лордів у Великобританії тощо), і таке вето долається шляхом повторного розгляду та прийняття закону нижньою палатою.

В Україні після запровадження посади Президента до Конституції 1978 року у 1992 році було внесено доповнення, якими, зокрема, встановлювалось (стаття 104) право Президента застосовувати відкладальне «вето», яке долалося шляхом повторного прийняття закону простою більшістю голосів, тобто «більшістю від фактичної кількості депутатів, повноваження яких визнані і не припинені достроково в установленому законом порядку». Більш детальної регламентації цього інституту Конституція 1978 року не містила.

Ці положення втратили чинність з прийняттям нової Конституції, яка (стаття 94) визначила, що подолання президентського «вето» можливе лише шляхом повторного прийняття закону кваліфікованою більшістю у дві третини голосів від конституційного складу Верховної Ради.

Конституція не обмежує Президента у мотивах накладення вето. Як показала практика, вони за такої ситуації можуть бути різні: від принципової незгоди із змістом основних положень закону чи його окремих статей, розділів, глав, до порушення процедури прийняття законів, установленої Регламентом Верховної Ради України.

У принципі у будь-якому законі можна знайти юридичні неточності та інші недоліки, які можуть бути приводом для Президента використати процедуру накладання вето. Проблема полягає в тому, наскільки виправдане застосування вето. Адже існування будь-якого механізму у сфері прийняття чи ухвалення законів повинне у першу чергу підвищувати правовий рівень закону, сприяти його обґрунтованості, чіткості, досконалості. Між тим практика свідчить, що нерідко вето накладається зовсім не з метою покращення якості існуючого законодавства.

2. Практика застосування права вето в період роботи Верховної Ради 14-го скликання

За час роботи Верховної Ради України чотирнадцятого скликання було розглянуто 58 законів, повернутих для повторного розгляду з пропозиціями Президента України. Деякі із цих законів розглядалися багато разів. До своєрідних «рекордсменів» можна віднести такі важливі закони, як «Про Фонд державного майна» — 9 разів (відкладений на повторне слухання); «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» — 7 разів (вето подолано, закон підписаний); «Про місцеві державні адміністрації» — 10 разів (двічі подолано вето, закон підписано з частковим урахуванням пропозицій Президента); «Про оренду землі» — 5 разів (закон підписано).

При цьому серед цих 58 законів дві третини становлять закони з соціально-економічних питань, щодо 8 з яких Верховна Рада змушена була подолати вето Президента, а ще 8 готуються до чергового розгляду. Стосовно 7 законів вето не було подолано, причому, наприклад, щодо законів «Про внесення змін до Закону України «Про бюджетну систему України» більшість депутатів (від 231 до 257) чотири рази підтверджувала свою принципову згоду з раніше прийнятими законами.

8 законів після повернення їх Президентом було прийнято з урахуванням пропозицій, що, на мою думку, є свідченням готовності Верховної Ради до компромісів заради збереження головної суті прийнятих законів, і нехай не тією мірою, що була в них закладена, але все ж таки прогресу вітчизняного законодавства.

З числа законів, прийнятих на третій сесії, 21 було повернуто на повторний розгляд з пропозиціями (вето) Президента України. Найбільша кількість випадків застосування права вето припадає на закони з питань економічної реформи, фінансів і бюджету, транспорту і зв'язку, а також з питань державного будівництва. За підсумками їх розгляду 12 законів підтверджено результатами повторного голосування і підписано Президентом України, в тому числі 5 — після подолання вето (закони про внесення змін до законів України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про ціни і ціноутворення», «Про ставки акцизного збору і ввізного мита на деякі товари (продукцію)», «Про оподаткування прибутку підприємств» та Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів» щодо оподаткування операцій з нерухомістю).

Серед законів з питань державного будівництва, які були повернуті Президентом України до парламенту із зауваженнями і пропозиціями, слід назвати такі закони України: «Про внесення зміни до частини п'ятої статті 27 Закону України «Про вибори Президента України», «Про звернення до Конституційного Суду України з питань надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України», «Про Кабінет Міністрів України», «Про адміністративно-територіальний устрій України», «Про Фонд державного майна України», «Про вибори Президента України», «Про місцеві державні адміністрації», «Про внесення змін до статті 2 Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», «Про внесення змін до статей 28 і 29 Закону України «Про вибори Президента України», «Про внесення змін до Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», «Про внесення доповнень до Закону України «Про Конституційний Суд України» та «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про Службу безпеки України» (стосовно погодження кандидатур для призначення на відповідні посади).

Застосування передбаченого Конституцією України вето

Вето накладається не з метою покращення якості існуючого законодавства

України: конституційні і проблеми застосування

Президент України обґрунтовував головним чином проблемами юридичної якості ряду законів, прийнятих Верховною Радою України, їх невідповідністю положенням Конституції України та неузгодженістю з іншими законами України. Проте відсутність чіткої законодавчо визначеної процедури в законі щодо мотивів, умов та критеріїв застосування президентського вето на практиці призводить до того, що під час підписання законів Президент України реалізує своє право відкладального вето насамперед з політичних мотивів, з позицій доцільності прийняття законів, а не з конституційно-правових позицій.

Так, зміст президентських пропозицій зводився до політичних обгрунтувань до таких прийнятих Верховною Радою України законів, як про внесення змін до Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», про порядок звернення до Конституційного Суду України з питань надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України, про місцеві державні адміністрації, про вибори Президента України, про Кабінет Міністрів України тощо.

Зокрема, у пропозиціях Президента України до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» зазначено, що положення згаданого закону не відповідають передбаченому Конституцією України принципу паритетності формування Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Однак, ураховуючи те, що Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення згідно із статтею 1 Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» є постійно діючим позавідомчим державним органом, який має працювати і в умовах, коли з тих чи інших причин Верховна Рада України чи Президент України не призначає до її складу своїх представників, зазначені пропозиції Президента України є такими, що мають суто політичний характер. А як наслідок, Президент, зважаючи на передвиборчі перегони, успіх у яких багато в чому залежатиме від діяльності засобів масової інформації, уникає призначення половини складу Національної ради, вето на цей закон не подолано, а законодавчо встановленого механізму вирішення проблеми немає. Відтак, передбачений Конституцією орган державної влади, покликаний здійснювати контроль за діяльністю у теле-, радіоінформаційному просторі, не діє.

Не менш «яскравим» прикладом передусім політичного підходу до прийнятого Верховною Радою закону може бути вето Президента України на Закон про внесення змін до статей 28, 29 Закону України «Про вибори Президента України». Варто лише нагадати, що за цим законом передбачалось обов'язкове внесення до декларації про майно і доходи кандидатів у Президенти України даних про наявне у членів їх сімей рухоме і нерухоме майно, доходи і фінансові зобов'язання, в тому числі за кордоном. Однак, незважаючи на те, що вибори Президента України — не єдиний випадок, коли громадяни мають заповнювати декларацію про доходи, а відтак і про належне членам сім'ї рухоме і нерухоме майно, доходи і фінансові зобов'язання, вето було накладено і на цей закон. Незрозуміло, чому слід відмовлятися кандидату в Президенти від подання таких відомостей у декларації. Хіба що, аби приховати свої реальні доходи. Однак і в цьому разі у зауваженнях Президента містяться твердження, що ці зміни до закону суперечать Конституції України.

На жаль, такі підходи і аргументи в пропозиціях і зауваженнях Президента України до прийнятих Верховною Радою законів, на моє глибоке переконання, не створюють атмосфери позитивного сприйняття народними депутатами України вето Президента і в тих випадках, коли вони містять конструктивні пропозиції.

3. Причини і соціально-економічні наслідки сучасної практики застосування права вето Україні

Складається враження, і думаю, воно відповідає дійсності, що в Адміністрації Президента опрацювання для подальшого підпису Президентом прийнятих Верховною Радою України і підписаних її Головою законів зводиться насамперед до пошуку будь-яких мотивів для незгоди з колегіальним рішенням народних депутатів і повернення законів на повторний розгляд, аби створити образ недієздатного, заполітизованого, непотрібного державі парламенту.

Якби це було не так, то цифра, що характеризує кількість законів, повернутих Президентом до Верховної Ради, була б, поза сумнівами, значно скромнішою. Адже з їх числа одразу відсіялися б закони, щодо яких зауваження Президента мають суто формальний характер, тобто не мають безпосереднього відношення до механізмів і наслідків реалізації законів.

Без перешкод і зайвої тяганини набрали б чинності закони, лише одне-два положення яких, на думку Президента, потребували формального уточнення. Не був би втрачений час і на набрання чинності законами, стосовно яких позиція переважної більшості депутатського корпусу не викликала сумнівів, і подолання вето заздалегідь було б суто технічною процедурою, як, наприклад, у випадку із Законом України «Про внесення доповнень до Закону України «Про порядок встановлення ставок податків і зборів (обов'язкових платежів), інших елементів податкових баз, а також пільг з оподаткування».

Нагадаю, що Верховна Рада України взагалі змушена була повертатися до цього, законодавчо вже врегульованого питання, у зв'язку з виданим Указом Президента України власне лише для того, щоб ще раз підтвердити ту незаперечну конституційну істину, що ставки загальнодержавних податків і зборів, а також пільги щодо оподаткування встановлюються або змінюються не у «ручному режимі», а виключно законами України з питань оподаткування, як це прямо передбачено Конституцією України. Не дивно, що вето було подолано дуже солідною більшістю Верховної Ради — 342 народних депутати висловили свою незгоду з позицією Президента.

Взагалі питання часу, а точніше, непотрібного і безплідного його марнування внаслідок «перепасовування» прийнятих Законів України назад до Верховної Ради, є чи не найголовнішим для об'єктивної оцінки ситуації, що виникла навколо осі «парламент —Президент», і її соціально-економічних і політичних наслідків для країни. Адже тільки по 17 законах соціально-економічного спрямування, розгляд яких було нарешті завершено Верховною Радою України чотирнадцятого скликання, сумарні втрати часу, що пройшов між прийняттям законів і їх остаточним підписанням Президентом України, перевищили сім років! Одночасно ж робляться постійні закиди на адресу Верховної Ради щодо нібито блокування нею економічних реформ шляхом гальмування розгляду «економічних законів».

Як відомо, час — це гроші. У законодавчій діяльності втрачений час — це не лише державні кошти, додатково потрібні для чергового опрацювання в комітетах, фракціях, підрозділах Секретаріату і сесійному залі вже прийнятих Верховною Радою законів на кожному новому витку їх руху між вулицями Грушевського і Банковою.

Безумовно, і ці кошти в нашій державі не зайві. Проте загальні втрати, яких зазнають наші громадяни і вітчизняна економіка від такого тупцювання на місці, не йдуть з цими витратами ні в яке порівняння. За умови більш виваженого, обережного і поважливого ставлення до такого гострого інструменту президентської влади, як право вето, ми вже давно мали б досконаліше державне управління, законодавчо визначений статус уряду, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, гуманніше пенсійне законодавство, прогресивнішу бюджетну систему, сприятливіші умови для розвитку підприємництва.

Взяти, наприклад, такий потрібний нашому сільському трудівнику закон, як Закон «Про оренду землі». Він був прийнятий Верховною Радою ще в липні 1997 року, але понад рік, до листопада 1998-го, кружляв між Верховною Радою, яка регулярно приймала його, враховуючи пропозиції Президента, і його Адміністрацією, де так само регулярно народжувалися нові ідеї і пропозиції. І лише шосте коло нарешті виявилося останнім.

Причому таке важке проходження закону пояснюється не лише тим, що земельні відносини у всі часи найважче піддавалися правовому регулюванню, але й відвертими намаганнями виконавчої влади через закон перебрати на себе якнайбільше повноважень і відповідно зменшити обсяг повноважень органів місцевого самоврядування у цьому важливому питанні. В результаті багаторазового перегляду закону, виключно заради його прийняття, Верховна Рада України врахувала більшість пропозицій Президента. Все це нарешті дозволило дати «зелене світло» земельній оренді. Проте зволікання з прийняттям закону завдало непоправної шкоди народному господарству, оскільки місцевими адміністраціями тривалий час допускалися грубі порушення Земельного кодексу в частині оренди землі, її суборенди тощо.

Втрата часу — це також втрата ініціативи і системності законодавчого процесу та розвитку системи законодавства. Ми не можемо дозволити собі розкіш лише фіксувати зміни, що відбуваються чи вже відбулися в суспільстві. Якщо законодавство не стане важелем подолання кризи, підйому народного господарства, якщо воно буде пасивно слідувати в кільватері гасел ринкової самодостатності економіки і вступати у постійні затяжні змагання за подолання вето Президента, то нам залишиться лише, як писала Ліна Костенко, «печальна втіха» — заспокоювати себе тим, що «комусь на світі гірше, ніж тобі». Мене така доля моєї країни і мого народу не влаштовує.

У цій виснажливій і непотрібній боротьбі ми втрачаємо також керованість економікою. Адже ніщо, крім президентського вето, не стоїть на заваді, наприклад, законодавчого врегулювання повноважень і діяльності центрального органу виконавчої влади — Кабінету Міністрів України. Відповідний закон був прийнятий Верховною Радою України ще в травні 1997 року. Після повернення його Президентом був знову прийнятий в новій редакції в липні того ж року. Ще одне прийняття, після чергового повернення, відбулося 21 жовтня 1997 року. Проте Президент знову повернув закон 17 листопада... Коротше кажучи, віз і нині там.

Що це значить? Як людина, яка дуже добре знає, що таке центральна державна установа, скажу: це означає, що всі її працівники, від першого керівника до друкарки, перебувають у «підвішеному» стані. А в цій позі більшість думає не про роботу і не про долю України, її народу, а про те, щоб не закрити двері «з того боку». Чи багато зробить для України Кабінет Міністрів з таким статусом? Думаю, аж ніяк не більше, ніж зробив нинішній.

Не менш цікавою є ситуація з Фондом державного майна України. Якби спробувати у всіх деталях розказати історію формування і «героїчних подвигів» цієї організації, мабуть, не вистачило б і кількох номерів «Голосу України». Коротше кажучи, ФДМУ, як і Кабмін, завдяки президентському вето перебуває у «вільному плаванні», що, проте, не заважає йому приймати рішення щодо передачі державної власності приватним особам, бути активним учасником процесу «прихватизації» об'єктів державної власності.

Між тим, як відомо, черговий етап приватизації, що фактично розпочався ще в 1997 році, полягає у відчуженні найбільш привабливих, стратегічно важливих і великих державних об'єктів паливно-енергетичного комплексу, сировинних галузей та сфери інформаційних технологій та комунікацій. Для цього етапу характерним є шалений фінансово-політичний тиск на всі гілки владних структур з метою якомога швидшого придбання у власність головних об'єктів економіки України. Набувають поширення прямі порушення чинного законодавства про приватизацію, маніпулювання видами приватизації, заниження вартості об'єктів, втручання в хід приватизації міжнародних фінансових структур та транснаціональних корпорацій. Віддаленим відголоском цієї тіньової конкурентної боротьби олігархічних угруповань стали скандали навколо приватизації електроенергетичних об'єктів, що набули розголосу останнім часом.

Що може протиставити цій навалі структура, подібна Фонду державного майна, за якою не стоїть сила закону, а отже, фактично, і сила влади? На жаль, такій державній установі легше і безпечніше обслуговувати інтереси олігархічних кланів, ніж відстоювати інтереси народу України.

Взагалі стосовно приватизації, впевнений, питання треба ставити руба, причому на національному рівні: чи піднімати нам державу, використовуючи, де це стратегічно вигідно, інструмент приватизації, чи навпаки — відстоювати інтереси приватизаторів за рахунок держави. Верховна Рада України вже неодноразово доводила, що вона — на боці держави, на боці народу України.

Ті, хто у власних інтересах успішно плутає «курс реформ» з валютним курсом Національного банку, охоче звинувачують Верховну Раду в тому, що вона гальмує процес приватизації. Що ж, треба визнати справедливість наших опонентів: Верховна Рада справді гальмує антинародне, хижацьке розтягування народного майна, що здійснюється під гаслом «розвитку нових форм власності». І справді ставить бар'єри проти руйнування державної власності, особливо в тих сферах, де це пов'язано з інтересами безпеки народу й держави в цілому. На жаль, і ця проблема має безпосереднє відношення до теми статті.

У липні цього року як Голова Верховної Ради України я підписав і направив Президенту України Закон України «Про внесення змін до статті 5 Закону України «Про приватизацію державного майна». Суть цих змін, коротко кажучи, полягає в забороні приватизації державних хлібоприймальних і хлібозаготівельних підприємств як об'єктів загальнодержавного значення. Про що, здавалося б, у даному випадку сперечатися? Адже стратегічна роль цих підприємств для продовольчої безпеки України очевидна, і парламент лише підтвердив цей факт, визначивши їх як такі, що не підлягають приватизації.

Проте буквально днями, 2 серпня, Президент цей закон повертає і висловлює незгоду з рішенням народних депутатів. Причому підстава для відхилення закону Президентом має суто формальний характер: Верховній Раді, виявляється, треба було дочекатися відповідного подання Кабінету Міністрів України і вже потім його затвердити. А якщо такого подання немає і не передбачається, то що, можна байдуже спостерігати, як державна акціонерна компанія «Хліб України» піде «з молотка» у власність десятків приватних структур, для яких хліб — лише товар, причому товар тим вигідніший, чим голодніше людям живеться?

Думаю, Верховна Рада прийняла правильне, державницьке рішення, і вето Президента врешті-решт подолає. Але де гарантія, що воно буде останнім, і з часом за димовою завісою відстоювання букви закону перед нами не відкриється «пуста і дика площина» власності народу України?

4. Правові проблеми інституту вето і шляхи його можливого вдосконалення

Практика застосування та розгляду президентських вето в парламенті свідчить про неповноту конституційного регулювання цього питання та про доконечну потребу розв'язання деяких питань, пов'язаних з розглядом пропозицій Президента, в законах України. Зокрема, не можна дати беззаперечну відповідь на питання: чи має Президент право вето щодо закону про зміни до Конституції України, який остаточно приймається не простою більшістю, а 2/3 депутатів. Очевидно, це питання буде вирішене або шляхом змін до Конституції України, або ж через розгляд відповідної справи в Конституційному Суді у разі виникнення суперечки щодо конкретного закону про зміни до Конституції.

Не зовсім зрозумілою за правовими наслідками є ситуація, коли парламент після розгляду вето повертає Президенту закон без його схвалення більшістю у 2/3, а також ті випадки, коли частина пропозицій Президента врахована, а частина — відхилена парламентом.

У випадках, коли закон кілька разів мандрує від парламенту до Президента і назад, неясно, чи може Президент розширювати обсяг своїх пропозицій порівняно з пропозиціями, які були висловлені при першому поверненні закону. Ці та деякі інші питання, очевидно, слід врегулювати в нормах законів про закони і законодавчу діяльність, про Регламент Верховної Ради України, про Президента України, які підготовлені або ж готуються до розгляду парламентом.

Не дає відповіді конституційна норма (ст. 94) в нинішній редакції і на таке доволі гостре питання. 1 квітня 1997 року Верховна Рада ще тринадцятого скликання прийняла Закон «Про місцеві державні адміністрації», до якого 10 травня того ж року Президентом були внесені зауваження і пропозиції. 18 і 24 червня 1997 року Верховна Рада двічі 302 і 307 голосами долала вето. Після подолання вето закон неодноразово направлявся на підпис Президенту. Однак, незважаючи на конституційний обов'язок Президента підписати і оприлюднити такий закон протягом десяти днів, незважаючи на численні звернення стосовно його підписання і оприлюднення, Президент цього не зробив. Лише через два роки з дня прийняття — 9 квітня 1999 року, після внесення Верховною Радою змін, закон було нарешті підписано і оприлюднено. Така ситуація стала однією із причин ініціювання народними депутатами внесення змін до Конституції, в тому числі до її статті 94. Зміни, зокрема, передбачають у разі непідписання Президентом впродовж десяти днів закону, щодо якого Верховною Радою подолано вето, підписання такого закону за її рішенням Головою Верховної Ради і опублікування в установленому порядку.

З точки зору логіки викликає сумнів і право Президента накладати вето на закони про державний бюджет —адже ці закони, на відміну від інших, мають прийматися обов'язково, причому не будь-коли, а не пізніше 31 грудня року, що передує бюджетному, внаслідок чого застосування вето в цих випадках може призвести до повної невизначеності та бюджетно-фінансового безладдя в країні. Однак вилучення цих законів із сфери потенційного вето можна здійснити лише шляхом внесення відповідних змін до Конституції України. Сподіваюся, що направлений до Конституційного Суду для відповідного висновку проект закону про внесення змін до Конституції України, в тому числі до її статті 94, не лише буде схвалений більшістю народних депутатів, але й прийнятий на п'ятій сесії Верховної Ради як закон.

Історія перехідних положень, здається, повторюється, причому, як і належить історії, повторюється у вигляді фарсу: за численними вето, пропозиціями до прийнятих законів і редакціями їх статей знову вимальовується образ роздратованого «паралельного законодавця», який, не маючи можливості «домальовувати» законодавче поле, напрацьоване колективним розумом вчених, спеціалістів і народних депутатів України, самостверджується шляхом його руйнування.

Впевнений, що слова «Закон України» треба писати з великої літери. І відповідно до них ставитися. З шаною, повагою і розумінням. Іншого не дано, тому що це Закони України.

У номер

✔ Київ

«Промінь світла у мороці зла»

Надзвичайний і Повноважний Посол Ізраїлю в Україні Анна Азарі вручила у Хмельницькому, Львові та Рівному нагороди тридцяти двом «праведникам народів світу» та їх родинам, які, ризикуючи своїм життям, рятували євреїв під час війни. За висловом пані Азарі, вони стали «променем світла у мороці зла». Кожна така історія вражає до глибини душі, а людські долі тісно переплітаються. На жаль, зазначили на церемонії, багатьох із цих людей уже немає, та єврейський народ завжди збереже пам'ять про них і глибоку вдячність за їхні мужні вчинки.

✔ Алжир

Два теракти в центрі столиці

Сім осіб поранено внаслідок двох терактів з використанням малопотужних вибухових пристроїв в алжирській столиці. Перший вибух пролунав у багатолюдному кварталі Баб ель-Уед, другий — у самому центрі міста, за 200 метрів від будинку уряду. В міру наближення наміченого на 16 вересня в Алжирі загальнонаціонального референдуму щодо закону про громадянську згоду, у країні активізувалася діяльність релігійних екстремістів. З початку серпня в Алжирі жертвами їх нападів стали щонайменше 30 осіб.

✔ Тегеран

Новий удар по Хатамі

Консервативна судова влада Ірану готується завдати нового удару політиці реформ президента Мохаммада Хатамі, пропонуючи запровадити новий жорсткий закон про політичні злочини. Законопроект визначає політичний злочин як будь-яку дію, спрямовану «проти суверенності Ісламської Республіки, політичної системи чи політичних і соціальних прав народу», а також «обмін будь-якого роду інформацією з іноземними посольствами та іноземними ЗМІ, що шкодить інтересам Ісламської Республіки Іран».

✔ Кишинів

Характер — виключно миротворчий

«Організація спільних дій на підтримання миру в зоні можливого збройного конфлікту — така мета спільних молдово-американських навчань "Блакитний щит-99", що відбуваються з 9 по 14 серпня. Від Молдови в них бере участь рота моторизованої піхоти, від США — 45 військовиків зі складу роти військової поліції. Президент Молдови Петр Лучински у зв'язку з цим наголосив, що Молдова, відповідно до конституції, залишається нейтральною країною. І йдеться лише про двостороннє військове співробітництво, яке має виключно миротворчий характер.

✔ Фотофакт

Це все, що залишилося від літака військово-морських сил Пакистану. Його збили днями індійські винищувачі. Усі 16 осіб, які перебували на його борту, загинули.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств. Фото АП.

Перехід із декорацій у головні актори

Молдовському народові запропоновано для обговорення проект закону про внесення змін у конституцію. Йдеться про зміну системи правління. У разі, якщо поправки ухвалять, Молдова з парламентської республіки перетвориться на президентську.

Ось уже 5 років — відтоді, як прийнято чинну конституцію — повноваження президента мають ніби декоративний характер. Його визнано гарантом суверенітету і цілісності держави, і він формує зовнішню політику. А щодо справ внутрішніх, то тут він може лише пропонувати парламентові кандидатуру прем'єр-міністра або склад уряду. Відставка міністрів — також прерогатива депутатів.

Але за главою держави залишається право вето на недосконалі, на його погляд, закони, проте воно діє лише до повторного слухання у парламенті.

Мабуть, якби не провальна ситуація в економіці, у Молдові й далі пишалися б тим, що країна має парламентський статус — тобто верховенство влади публічної. На думку більшості населення, це вже демократія. До нових президентських виборів більше року. А з президентської передвиборної програми нічого не виконано. А Петр Лучински попри це збирається висунути свою кандидатуру на другий термін. Аби виправдатися перед виборцями (така версія опозиційних парламентаріїв) або покласти край ситуації, коли жодна гілка влади фактично ні за що не відповідає (версія самого президента), Петр Лучински пропонує передати кермо правління в одні руки — президентські, запевняючи громадян, що тоді все зміниться на краще, у країні буде забезпечено порядок і стабільність.

Для цього у конституції слід закріпити право президента на самостійне формування уряду та його відставку. А уряд має підпорядковуватися безпосередньо главі держави. Йому також належить вести засідання уряду. Консультативна роль в такому разі переходить до парламенту. Президент пропонує залишити за ним контроль над силовими структурами, призначення генерального прокурора.

Ще одна важлива новинка: зміна виборчої системи. Петр Лучински хотів би бачити вибори, що відбуваються лише в одномандатних округах. Це спричинило неабиякий галас. Комуністи, рейтинг яких серед політичних партій найвищий, заявили, що законопроект спрямовано проти них: якщо скасують голосування за партійними списками, голосів у компартії зменшиться.

Так само, як лівий, обурений і правий політфланг. Народний фронт виступив проти ініціативи президента загалом, заявивши, що за нею стоїть диктатура. Без центристської фракції «За демократичну і квітучу Молдову», яку вважають за пропрезидентську, ліві разом з правими можуть скласти парламентську більшість. Не треба сумніватися: з доброї волі вони ніколи не погодяться віддати президентові те, що нині належить їм — владу.

Проте у Петра Лучински на цей випадок є козир «з рукава»: проект винесуть на конституційний референдум і тоді долю його вирішуватиме народ. Пропрезидентська преса переконана, що «люди його підтримають». Неприхильні ЗМІ пророкують різні підступи рахункових комісій під час підбиття підсумків і як «лякальника» використовують Росію: там, мовляв, дали необмежені повноваження президентові — що вийшло? Молдова — на порозі політичних сутичок, від яких, утім, простий обиватель навряд чи житиме краще.

Світлана ГАМОВА.

Кишинів.

Протистояння перетворилося на нову війну на Кавказі

Проблему нормалізації ситуації в Дагестані «буде розв'язано протягом півтора—двох тижнів», заявив виконувач обов'язків прем'єра РФ Володимир Путін. Того ж дня в дагестанському селищі Рахата Ботліського району ісламська шура ухвалила «Декларацію про відновлення Ісламської держави Дагестан» і закликала до загального джихаду проти невірних.

На фото АП: російські солдати патрулюють бунтівний Ботліський район.

«Блакитні» — за, «білі» — проти

Трохи більше місяця залишилося до проведення в Алжирі референдуму. 16 вересня алжирцям належить відповісти на запитання: «Чи згодні ви з діями президента республіки, спрямованими на досягнення миру та громадянської злагоди?».

Запитання сформульовано нечітко. Саме тому навряд чи варто сумніватися у результатах референдуму. Ну яка поміркована людина може висловитися проти миру та злагоди: протягом останніх 7 років унаслідок збройного протистояння між владою та релігійними екстремістами загинуло приблизно 100 тисяч алжирців. А тією чи іншою мірою від дій терористів постраждало близько мільйона осіб.

Формальною причиною проведення референдуму стало прийняття закону про громадянську злагоду, який передбачає амністію деяким категоріям бойовиків. Але передовсім він стосується учасників Ісламської армії порятунку (збройного крила Ісламського фронту порятунку), яка оголосила про складання зброї...

Проте нині виникла плутанина. Президент Абдельазіз Бутефліка, ініціатор цього закону, вже амністував кілька тисяч ісламістів, які відбували покарання в алжирських в'язницях, — адже закон уже ухвалено обома палатами алжирського парламенту. Але навіщо тоді проводити референдум?

Можливо, президент не був переконаний у позитивному результаті обговорення в законодавчому органі. А тому вирішив перестрахуватися, заявивши, що незалежно від результатів голосування документ буде винесено на «всенародний суд». Тепер президент мусить дотриматися слова.

«Я вирішив закликати народ на референдум, аби точно знати: чи на правильному я шляху?» — так пояснив мотиви проведення цього заходу Абдельазіз Бутефліка. Враховуючи те, як сформульовано запитання, алжирцям доведеться не стільки висловити своє ставлення до документа (а в країні чимало його супротивників), скільки оцінити благі миротворчі наміри нещодавно обраного президента. Організатори референдуму навіть вирішили скористатися традиціями античної демократії. Алжирцям нічого не доведеться викреслювати з бюлетеня. Їм видадуть два листи: білий і блакитний. Ті, хто підтримують президента, вкинуть до урни блакитний лист. Ну а хто ні...

Наталя ФІЛІПЧУК.

За незнання англійської розжалують у солдати

Командувач сухопутними військами Чехії Ладислав Шедіви на недавніх зборах вищих армійських чинів попередив офіцерів про те, що до кінця цього року вони мають підняти свій рівень знання англійської. В іншому разі їм загрожує скорочення платні або навіть переведення на нижчі посади.

«Якщо ви цього не зробите, то не виключено, що вже з початку наступного року одержуватимете значно менше», — процитував Шедіви «Млада фронта днес».

У чеській армії 28 тисяч військовослужбовців-контрактників, із них 6 тисяч колись відвідували курси вивчення англійської в англомовних країнах і понад 3,5 тисячі проходили тести на знання англійської, німецької, французької чи іспанської мов.

Шедіви заявив, що з того часу, як країна вступила до НАТО, чеським офіцерам необхідно оволодіти англійською. Офіцери, які не знають англійської, не можуть бути присутні на переговорах у штаб-квартирі альянсу чи ефективно брати участь у будь-яких заходах за кордоном.

Привиди теж мають слабкості

Вертається неочікувано чоловік із відрядження і бачить удома дружину в обіймах незнайомого чоловіка. Банальна ситуація мала в Замбії небанальну розв'язку.

Молодій замбійці вдалося переконати чоловіка, який був напідпитку, в тому, що він бачив зовсім не коханця, а... привид її покійного брата. Природно, що тільки-но з'явився розлючений чоловік, «привид» якнайшвидше ретирувався на дах будинку — очевидно, поближче до небес.

Пояснення, хоч як то дивно, здалося чоловікові цілком переконливим, тим паче що місцевий чаклун давно попереджав про появу привидів покійних.

Але таємне завжди стає явним. «Привид», на жаль, теж був небайдужий до спиртного і того дня ледве тримався на ногах. І саме тоді, коли чоловік вийшов з будинку закрити ворота, «привид» із гуркотом упав з даху до його ніг.

«Голос України», 12 серпня 1999 року. № 148 (2150)

«Землячки», допоможіть повернути гроші

Як реалізувати рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду щодо повернення 4 мільйонів доларів США

Проблема

Ми знаємо чимало прикладів того, як США на державному рівні захищають права власних підприємців в Україні — часом доходить аж до того, що через проблеми якого-небудь їх підприємця погрожують заморозити кредити МВФ. Що тут скажеш — достойна позиція країни, яка опікується власними громадянами. У нас так не виходить. Можливо, тому, що держава заслабка. Та, гадаємо, за бажання і Прем'єр-міністр, і Президент України таки могли б щось зробити задля захисту прав дніпропетровського підприємства «Трубосталь», яке вже кілька років не може отримати належної оплати за поставлені казахстанському підприємству «Алмати-Контракт» труби.

І ця сума, як для підприємства, чимала — більше 4 мільйонів доларів США. То невже під час різних зустрічей у рамках СНД у наших перших осіб не знайшлося часу, щоб замовити слово за вітчизняного виробника, якого ми так усі захищаємо? Виходить, лише на словах. Натомість Б. Клінтон, відвідавши Україну, не забув наполягти на позитивному розв'язанні проблеми американських інвесторів, котрі вклали гроші у готель та Гала-радіо. США виходять із принципу: захищати свої інтереси у великому і малому. Натомість працівникам «Трубосталі» не залишається нічого іншого, як пікетувати посольство Республіки Казахстан в Україні.

А починалася ця історія так. У 1996 році «Трубосталь» підписала із «Алмати-Контракт» угоду про поставку 4,5 тисячі тонн труб, яка передбачала, що оплата має здійснюватися протягом 90 днів після відвантаження продукції. Крім того, контракт передбачав, що у випадку проблем з оплатою за кожен прострочений день мав бути сплачений штраф у розмірі одного відсотка від суми вартості неоплаченої продукції. А на крайній випадок сторони мали розв'язувати всі суперечки через Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України. Отож «Трубосталь» відвантажила 3 тисячі тонн труб і стала чекати грошей, але не дочекалася їх ні протягом 90 днів, ні протягом 6 місяців, попри численні нагадування.

А тим часом керівник казахстанської фірми Д. Кожахметов дуже вигідно продав дніпропетровські труби до Узбекистану: взявши у «Трубосталі» фактично безплатно продукції на 2 мільйони доларів, він реалізував її на мільйон дорожче. Тобто, навіть сплативши гроші дніпровцям, «Алмати-Контракт» мала б прибуток в 1 мільйон доларів. Але Д. Кожахметов вирішив з «Трубосталлю» взагалі не розраховуватися. Після більш як річних нагадувань та поїздок до Казахстану дніпропетровцям не залишалося нічого іншого, як звернутися за допомогою до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України, який і задовольнив у 1998 році їх позов на суму 4 мільйони 18 тисяч доларів (основний борг плюс штрафні санкції). Здавалося б, проблему вичерпано. Але якщо Генеральна прокуратура Казахстану наказувала виконати рішення суду, то Алматинський міський суд відмовлявся розпочати провадження по справі, вимагаючи надання постанови Арбітражного суду України. Тож Генпрокуратурі Казахстану довелося нагадувати, що відповідно до Нью-Йоркської Конвенції «Про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень» (до якої Казахстан приєднався у 1995 році) рішення арбітражного суду є виконавчим документом. Та фірма «Алмати-Контракт» і тоді не збиралася платити. І, схоже, що допомагала їй у цьому місцева Феміда. Зокрема, після того, як Генпрокуратура Казахстану таки змусила Алматинський міський суд порушити справу, він її припинив на основі неіснуючої мирової угоди. І так на кожному кроці. Та чим більше минає часу, тим менше надій, що «Алмати-Контракт» зможе розрахуватися із «Трубосталлю», адже фінансові показники казахстанської фірми за час судового процесу «погіршуються» і не в останню чергу внаслідок перекачування цих самих фінансів у фірми, відкриті родичами Д. Кожахметова.

Очевидно, саме задля цього і блокується виконання судового рішення. А допомагають йому у цьому (і як тепер відомо, небезкорисно) працівники правоохоронних органів Казахстану. І це не голослівне твердження. Наприклад, у листопаді 1998 року працівниками Комітету Національної безпеки Казахстану під час отримання хабара від Д. Кожахметова було затримано заступника начальника слідчого управління по Алмати Департаменту розслідувань Мін'юсту республіки С. Сагалієва. У зв'язку з цим не дивно, що органи юстиції Алмати всіляко зволікали із провадженням справи та дозволяли Кожахметову ховати кінці у воду. Втім, не припиняється це і сьогодні. Як повідомили нам у «Трубосталі», найближчим часом має відбутися суд над слідчим С. Сагалієвим, але річ у тім, що попереднє його засідання не відбулося у зв'язку з неявкою головного свідка по справі — Д. Кожахметова, щодо якого замість арешту застосували підписку про невиїзд, що нібито мало забезпечити його присутність на суді. Виникає цілком логічне запитання: хто мав право змінити рішення про арешт, прийняте Генеральною прокуратурою Казахстану? Особливо якщо зважити на ту обставину, що раніше щодо Д. Кожахметова оголошувався міжнародний розшук? Проте нам дуже не хотілось би втручатися у внутрішні юридичні нюанси Республіки Казахстан, але за умови, що країна рахуватиметься із нормами міжнародного права та власними міждержавними зобов'язаннями. Тобто якщо найближчим часом «Трубосталі» буде повернуто 4 мільйони доларів боргу. А поки що українські металурги оголосили про створення міжнародного об'єднання підприємців, обкрадених за потурання місцевої влади у Республіці Казахстан, — до них уже зголосилися приєднатися підприємці Росії та Ізраїлю.

На завершення хотілося б запитати таке: невже дніпропетровець Леонід Кучма разом із Президентом Казахстану Нурсултаном Назарбаєвим, який розпочинав свій трудовий шлях на Дніпропетровщині, не можуть під час зустрічі у рамках СНД чи просто, піднявши слухавку, розв'язати проблему боргу дніпропетровському підприємству «Трубосталь»? Як це робить, наприклад, президент США. Чи, може, для нашого Президента проблема повернення 4 мільйонів доларів не надто масштабна?

Сергій ЛАВРЕНЮК.

Буковинець без тайстри, як довідка без печатки

Сумок та авосьок тоді ще не знали

Знаєте по чому розпізнавали буковинців серед емігрантів з усього світу в Уругваї, Аргентині, Бразилії, США та Канаді? По тайстрах. Барвистих, яскравих, колоритних. Наші люди, яких доля погнала за океан, ходили з міста до міста, від ферми до ферми, від ранчо до ранчо в пошуках роботи, несучи на плечах домоткані торбини зі своїми убогими статками.

Тайстри — малі й великі — виготовляли на Буковині з великим художнім смаком. Навіть бідна людина відкладала зайвий гріш, аби замовити в маститого ткача чи вишивальниці пишну тайстру на будень і на свято. Пістряві торбини емігрантів рябіли на базарах, вокзалах, у чергах біля бірж праці. І мешканці країн, куди потрапляли наші діди й прадіди, гнані злиднями, швидко призвичаїлися до тієї вражаючої краси. У Канаді в один час навіть запанувала мода на буковинські тайстри, як тепер на рюкзачки. Тамтешні панянки просили заможних татусів справити їм оригінальні барвисті мішечки з тканими пасками та китицями, які привезли з собою емігранти зі Старого світу.

У минулому і на початку нинішнього століття тайстра була головним атрибутом гардероба буковинця. Сумок та авосьок тоді ще не знали. Виплітали хіба що кошики з рогози та кукурудзиння. Але тайстра мала перевагу над ними. Адже її можна було носити на плечі й брати більше краму, їжі чи іншої поклажі й долати з ними далекі відстані. А згодом якийсь сільський мудрець додумався з'єднати спільним поясом дві тайстри докупи — й вийшли бесаги. На той час це був революційний винахід. Місткість бесагів набагато більша звичайної торбини.

Кожне село, навіть кожен хутір витворювали тайстри, які різнилися одна від одної своїм орнаментом. І це народне змагання — хто краще витче, вишиє чи вигаптує торбину — піднесло дідівське ремесло до високого мистецького рівня.

Тайстри призначалися для свята й для будня. У тих, що слугували людям не в святкові дні, була прозаїчна ужиткова функція. В них переносили речі, потрібні подорожнім під час мандрівок. Торговці використовували їх для краму, коли вирушали на базар. Бабусі або діти носили в тайстринках обіди сапальникам. З торбинками ходили до школи маленькі буковинчики. Святошні тайстри (а вони були напрочуд пишними й красивими) теж мали ужиткове призначення. З ними наші діди й прадіди (а в гірських і підгірних селах ще й донині) ходили на весілля, хрестини, іменини, похорони... Подекуди в тайстрах носять святити паски до церкви на Великдень.

Пам'ятаю, як мій тато завжди брав на весілля барвисту тайстру з калачами та півлітрою. Коли цигани-музики виходили до воріт зіграти йому марша, він виймав з гаманця троячку (післявоєнними грішми) й запихав старому скрипалеві за смичок. І так чинили майже всі наддністрянські газди.

На жаль, вік тайстри недовгий. Виготовляють їх з вовняних ниток, якими любить поживитися ненаситна міль. Тому дуже важко зберегти високомистецькі витвори. Велику й справді унікальну колекцію тайстр встиг зібрати відомий шанувальник народного мистецтва Буковинського краю Михайло Фірчук з села Виженка Вижницького району, на жаль, уже покійний.

Не менше має їх у своєму домашньому музеї чернівчанин Іван Снігур. Ці тайстри ви мали змогу бачити в кадрах знаменитої кінострічки «Білий птах з чорною ознакою», в якій він був етнографічним консультантом.

Любив пройтися з тайстрою по Хрещатику в Києві незабутній наш краянин, режисер і актор Іван Миколайчук. Одну з них, вишиту своєю сестрою Марічкою, він подарував Сергію Параджанову. На її тлі було вигаптувано слова — «Великому Параджанову від родини Миколайчуків».

Плакав, як мала дитина, пригортаючи подаровану йому буковинську тайстру в селі Борівцях, що на Кіцманщині, ще один наш геніальний земляк, творець знаменитої живописної галереї «Страсті Христові», канадський художник Василь Курилик.

Мушу визначити: буковинська тайстра поступово втрачає ужиткову функцію. Я навіть подумав, що її дні вже пораховані. Але нещодавно, побувавши на Садгірському цвинтарі в Чернівцях під час поминання покійних, був посоромлений. Виявляється, жителі цього міського масиву і не думають розлучатися з тайстрами. Вони ходять з ними на цвинтар, несучи поману бідним, свічечки й калачики. І мені від того полегшало на серці, бо живе ще буковинська тайстра і йти в забуття не збирається.

Тієї неділі Садгірський цвинтар нагадував виставку досягнень народного господарства. Тайстри ніби змагалися між собою в красі, самобутності й розмаїтті.

Часом у тролейбусі, коли там з'являється бабця з бесагами, можна почути іронічні репліки. Мовляв, ходять тут усякі з торбами, пасажирам заважають. Мудра людина так не скаже, бо знає: тайстра годує місто, тайстра прикрашає його.

Вірю, що колись у Чернівцях з'явиться музей, в якому під одним дахом поселяться атрибути, що зробили великий розголос Буковині на світових видноколах, — писанки й тайстри.

Василь БАБУХ.
Фото автора.

Любив пройтися з тайстрою по Хрещатику і Іван Миколайчук

У номер

✔ Херсон

Країна очима дітей

Над створенням робіт для виставки «Я малюю Україну» працюють обдаровані діти, які зібралися у пансіонаті «Енергія» на Арабатській Стрілці, що на Херсонщині. Майже сто хлопчиків і дівчаток — переможців та лауреатів Всеукраїнського конкурсу «Палітра»—протягом двадцяти днів відпочивають і малюють. Підсумкова виставка буде в Києві в «Українському домі», повідомляє ДІНАУ.

✔ Запоріжжя

Дочці – 80. А матері й того більше

Свій черговий — сто дев'ятий — день народження відзначила найстаріша жителька Запоріжжя Марія Архипівна Самойленко. Мешкає вона разом з 80-річною дочкою і була приємно здивована, коли до неї в гості прийшли працівники управління соціальних служб Запорізького міськвиконкому, щоб привітати з днем народження. Чимало випало на її долю, та Марія Архипівна охоче ділиться спогадами про своє сповнене яскравих подій життя, повідомляє ДІНАУ.

✔ Чернівці

Тут були мамонти

Видобуваючи пісок з місцевого кар'єру, будівельники селянської спілки села Баламутівка Заставнівського району Чернівецької області натрапили на рештки доісторичного мамонта. Окрім кісток, до їхніх рук потрапив величезний бивень, що чудово зберігся. Це вже друга знахідка викопних прадавніх тварини, виявлена в цьому місці. Дев'ять років тому під товщею кварцового піску теж було знайдено кістяк та бивні вимерлих мамонтів.

✔ Київ

Партитурні колізії

Либонь, не лишилося жодного інформагентства, яке не повідомило б про сенсацію — професор Гарвардського університету (США) Крістоф Вольф виявив в одному з архівів Києва оригінальні партитури Баха. Вольф присвятив пошуку цих нот не один десяток років і тепер клопочеться про повернення колекції на батьківщину композитора —до Берлінської співочої академії, де вона зберігалася до війни.

Однак указана знахідка — зовсім не знахідка. Колекцію, що містить 534 партитури та рукописи, написані великим німецьким композитором Йоганном Себастьяном Бахом та його синами, знайшли за часів другої світової війни на звалищі в одному з польських міст радянські танкісти, що поверталися на батьківщину. До 1973 року вона зберігалася в бібліотеці Київської державної консерваторії ім. П. Чайковського, звідки була передана до Державного архіву-музею літератури і мистецтва України. Більше того, українські музиканти завжди мали прямий доступ до колекції, а фахівці архіву робили все можливе для її збереження.

Колекція — державна власність України. Тож рішення про можливість передати нотні рукописи з України може бути прийняте лише на найвищому рівні, з урахуванням національного законодавства і відповідних двосторонніх міждержавних домовленостей, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Фото Юрія ВЕНГРЕША.

Відпочивати можна і без посередників

Мабуть, кожному хотілося б провести літню відпустку максимально ефективно. Наприклад, поїхати десь на курорт, подивитися місцеву екзотику, насолодитися тамтешнім сервісом. Але постає банальна проблема: куди звернутися та на які гроші варто розраховувати? Щоб не витрачати часу і нервів на роздуми, як це краще зробити, інколи слід послухати, хто в який спосіб розв'язав для себе це питання.

Мої знайомі не належать до категорії людей багатих, але не можна сказати, що вони відчувають дискомфорт за теперішньої економічної кризи. Все-таки хотіли поїхати за кордон — і щоб було не дорого, але зі смаком. Одним словом, назбирали «зелених» і вирішили наповнити відпустку враженнями. А туристичні компанії вже за звичкою продовжують молитися на багатих. Адже основна ставка на 20 відсотків клієнтів, які замовляють чотири- чи п'ятизірковий рівень і готові викласти від 2000 доларів. Такі відпочивальники для турфірм завжди бажані.

Звідси пригоди й почалися, бо дешево ніяк не виходило. Найменше, на що можна було розраховувати — 500—600 доларів з людини, фактично за проїзд та проживання. До того ж добиратися на перекладних: поїздом до Ужгорода, там на автобус і за добу — в Італії, проживання в напівпансіоні а-ля гуртожиток із символічним сніданком. Для звичайної сім'ї (двох дорослих та двох дітей) це вже витрати — більш як дві тисячі доларів, та ще стільки треба взяти з собою на розваги, кафе, екскурсії, сувеніри тощо.

Соломонове рішення допомогли прийняти друзі. Оскільки в більшості на роботі чи дома комп'ютери під'єднані до мережі Інтернет, то там і порекомендували знайти порятунок, звернувшись до туристичних web-сторінок. Про подорожі та розваги в усіх куточках земної кулі написано більше ніж достатньо. Мало того, описується економічна, політична ситуація та чого в якій країні слід остерігатися.

Моїм знайомим ця ідея настільки сподобалася, що вони одразу колективно зробили вибір без будь-яких труднощів. Менш як за півгодини впорались із завданням — обрали турецьке узбережжя неподалік від Анталії, замовили готель та квитки і через тиждень рушили в дорогу. На місці, в аеропорту, поставили візу за 10 доларів, а представники готелю зустріли і дбайливо провели в номери.

Оскільки курди налякали весь світ своїми погрозами організувати масові теракти, то цього року турецьке узбережжя таки потерпає від нестачі клієнтів, а тому тут раді прислужитися кожному відпочивальникові. Якщо раніше основними клієнтами були німці і генерація «нових» з пострадянського простору, то цього сезону українців дуже мало, а виручає, в основному, російська «братва» із золотими ланцюгами на шиї. Їх навіть почали поселяти в готелях, підготовлених виключно для німців.

Як і всюди, основні витрати тут становлять розваги і відпочинок. Наприклад, подорож на яхті 25 доларів з людини і 5 за дитину, цяцька для «нових» — водний мотоцикл коштує 20 дол. за 15 хвилин, політ на парашуті за моторним човном — 20 доларів за 30 хвилин. Харчування до витрат не зараховували, бо недороге. Нічні клуби, кафе, ресторани за цінами дешевші, ніж у Києві, і переповнені нашими землячками, які виїхали туди на заробітки.

Якщо врахувати, що у світовій практиці бізнесу турфірми на 80 відсотків вартості надають послуги і 20 залишають на прибутки, то наші агентства 40 — 60 відсотків залишають собі, решта послуги. Тому відпочинок, вибраний через Інтернет, допоміг уникнути зайвої оплати на послуги турфірмі.

Михайло КАРИЙ.

Круїз — без віз

У киян (щоб далеко не ходити) є Дніпро

В будь-якій бесіді про літній відпочинок слово «круїз» – це символ недосяжної розкоші (ах, білий середземноморський пароплав!) Але ж в Україні тисячі великих та малих річок, і на кожній з них можна влаштувати маленький круїз, головне — вода і плавзасоби!

У киян (щоб далеко не ходити) є Дніпро. Маршрут від Труханового острова до Московського мосту — не найгірший у світі круїз, їй-Богу!

А як з плавзасобами? Будь ласка — є прокат човнів звичайних, моторних та водяних велосипедів. Послуги — чотири гривні на годину — надає товариство «Фрегат». «Фрегат» відплавав у прокаті човнів вже майже третину століття. Поступово з державної підприємство перепливло в комунальну власність, а тепер — колективну. Скрутно, але 270 плавальних засобів утримуються в належному стані. Товариство починає давати човни напрокат у другій половині квітня, і аж до вересня-жовтня ходять вони Дніпром. За ті самі чотири

гривні у «Фрегаті» можна взяти на годинку водний велосипед. Прокат моторного човна коштуватиме більше — 70 гривень. Але ж вітерець, швидкість і бензин того варті.

Сергій Олексійович Ценгістер, директор «Фрегату», каже, що за час існування підприємства не було жодного нещасного випадку. Втопитися на цих човнах неможливо! Хіба що сам стрибнеш у воду, не вміючи плавати. Човни мають заповнені пластиком порожнини, які тримають їх на воді. Це про них пісня: «Пливе човен, води повен». Пливе і не тоне, витримуючи на собі п'ять осіб. Нещасні випадки можливі лише за неуважності самих відпочивальників: або вони перевантажують човен, або самі перевантажуються спиртним. Що справді небезпечно, то це приватні водомотоцикли, які пролітають Дніпром із диким ревом. От з ними і пов'язані деякі трагедії на Дніпрі цього літа. Але це вже — інша тема.

Світлана КУШНІР.

На собі краще не економити

Переважна більшість людей шукає можливість влаштувати відпочинок дешево й сердито. Проте дешево — почасти перетворюється на великі неприємності, бо бажаючих спекульнути на слабкостях — більш ніж достатньо. Думаю, варто розповісти історію, як заробляють гроші на простаках.

Світлану на Виноградарі у Києві знали непогано ще з виборів. Тоді вона, агітуючи за кандидата в депутати, роздавала безоплатно малозабезпеченим виборцям продукти харчування. Але пройшли вибори і закінчилися заробітки. Згодом вона з'явилася серед «своїх» виборців уже як представник одного з благодійних фондів. Розпитуючи про життєві справи, між іншим казала, що фонд виділяє для малозабезпечених сімей дешеві путівки на відпочинок до Одеси та Криму. Для дітей — 40 гривень, а для дорослих — 80. При бажанні та з її допомогою досить реально їх отримати. Хто б не хотів за такі гроші влаштувати відпочинок собі й своїй сім'ї?

Чутка про «шаровий» відпочинок на Чорноморському узбережжі розлетілася по кумах та знайомих, мов блискавка. До душі громадянам прийшлося й те, що Світлана від подяк у вигляді подарунків категорично відмовилася, мовляв, чужого їй не треба — ім'я організації набагато дорожче. Люди навіть почали вірити, що справедливість ще є на світі.

За тиждень оперативно сформували дві групи по 20 осіб. За інструкцією, зустрічатися всі мали на залізничному вокзалі. Біля кожної групи повинна бути табличка, куди вибувають. У назначені години до них підійдуть керівники з квитками, щоб супроводжувати до місця призначення. Чекати почали з ранку, проте ніхто не приходив. Опівдні почали обдзвонювати по залишених телефонах, та дарма — ніхто не відповідав. Ближче до вечора в багатьох уже здавали нерви. Передумали й перегадали все, що можна, але ніхто не хотів вірити, що їх «кинули». Глибока ніч трохи освіжила голови і з'явилася думка звернутися до міліції.

Світлану взяли через тиждень аж у Харкові за тією самою справою, але вона мати-одиначка з трьома дітьми, тому суд надто суворим не буде. У цьому випадку ошукані громадяни понесли не так матеріальні, як моральні збитки, адже відпочинок планували передусім для дітей. А тому в пошуках дешевого відпочинку слід пам'ятати: сонце світить всім, але біля моря відпочивають люди з грошима.

Михайло ЛІВАНДОВСЬКИЙ.

Проблема-2000 — це тисячі проблем

16 лютого цього року було створено Державну комісію з питань запобігання та усунення можливих негативних наслідків

Актуально

Уже менше півроку залишилося до того моменту, коли весь комп'ютеризований світ, а разом із ним і Україна, зіштовхнуться з головною проблемою 2000 року. Комп'ютери всього світу може «заклинити» під час обробки даних, пов'язаних з датами. Адже два нулі, які позначають рік століття, для машин не означатимуть нічого, а збої в програмному забезпеченні, в прийнятті рішень можуть призвести до різноманітних негативних наслідків — від блокування систем комунікацій, зв'язку, транспорту до техногенних катастроф, зв'язаних з порушенням технологічних процесів і циклів.

Уперше про проблему-2000 в Києві заговорили наприкінці 97-го, коли нею почало займатися Національне агентство з питань інформатизації при Президенті України (НАІ). Воно почало з найпростішого, але найправильнішого — проаналізувало, який вплив справлятиме проблема-2000 на управління державою, розбивши потенційні негативи на істотні і неістотні. Результати аналізу виявилися вкрай тривожними: з 1406 інформаційних систем, що їх експлуатують органи виконавчої влади, для 374 прогнозують істотні негативні наслідки і для 581 — неістотні. Відповідно, з 9884 інформаційних систем, якими користуються підвідомчі організації та установи, істотні і неістотні наслідки очікують в 2405 і в 4518. І якщо неістотні наслідки — це просто перебої в роботі комп'ютерів, то істотні — це втрата керування через блокування роботи систем, значні матеріальні збитки, потенційні загрози техногенних катастроф в атомній енергетиці, на транспорті, в хімічній та металургійній галузях промисловості.

Наприклад, в атомній енергетиці негативного впливу проблеми-2000 зазнають від 70 % до 90 % засобів обчислювальної техніки, до 90 % — мережевого обладнання, понад 85 % — загальносистемного програмного забезпечення. За цими цифрами і малозрозумілими фразами обережним людям уже ввижаються нові чорнобилі, пожежі і аварії.

Справили враження ці цифри і на високе керівництво. У вересні минулого року уряд України видав розпорядження № 667, яким зобов'язав міністерства та інші органи центральної виконавчої влади, всі місцеві органи влади проаналізувати стан своїх комп'ютерних систем і діяти згідно з розпорядженням і рекомендаціями НАІ.

А НАІ приписано розробити і розіслати на місця такі рекомендації.

НАІ поки що з цим завданням справляється.

Воно вже розробило і роздало методичні рекомендації щодо спрощеного ручного тестування на сумісність машин з 2000 роком.

І що ближче 2000 рік, то активнішою стає робота керівництва. 16 лютого цього року було створено Державну комісію з питань запобігання та усунення можливих негативних наслідків проблеми-2000. Очолили її солідні люди. Звісно, відповідні комісії з аналогічними завданнями було створено у всіх галузях народного господарства і у всіх регіонах.

Однак не розв'язаним і сьогодні залишається головне питання — фінансування всіх цих робіт. В урядових структурах і в самій держкомісії на цю тему відповідають коротко: гроші мають надійти з державного бюджету. А потім з'явилося дивне повідомлення: 19 лютого цього року відбулася зустріч прем'єра Валерія Пустовойтенка з послами Канади, США, Великобританії, Нідерландів, Швеції, Німеччини, Італії, Фінляндії та Росії. Ініціаторами зустрічі виступили посли і попросили главу українського уряду розповісти про те, як Україна готується розв'язувати проблему-2000. Цікавість послів цілком зрозуміла. Особлива цікавість послів європейських держав: в Україні є не тільки напівзруйнована Чорнобильська АЕС, непередбачуваний «саркофаг» на місці зруйнованого атомного реактора, а ще й кілька атомних станцій, з яких постійно надходить інформація про часті мікроаварії.

В. Пустовойтенко розповів і нібито цікавість задовольнив так, що посли «залишися задоволені», але запевнили, що «держави, які вони представляють, нададуть усіляку допомогу у розв'язанні проблем комп'ютерної кризи 2000 року». А далі мажор офіційного повідомлення плавно перейшов у мінор: «Досі, крім регулярних запитів про хід виконання запобіжних заходів уряду, зв'язаних з комп'ютерною кризою, жодних практичних дій поки що не було». Іншими словами, грошей, на які звично сподівалася Україна, поки що ніхто не дав.

Немає жодної інформації про затрачені на «проблему-2000» суми і на Web-сайті Кабміну України за адресою: htth://www. kmu. gov. ua.

І, як на мене, такої інформації і не може бути, бо Україна сьогодні зайнята іншими проблемами — «битвою за врожай» і майбутніми президентськими виборами. Урядові треба і рятувати країну від можливого голоду, і забезпечувати перемогу своєму «шефові» — Л. Кучмі. А в такій ситуації, як свідчить практика, в Києві не звикли думати про те, що коли десь «рвоне», то найперше постраждає сама Україна. Як мовиться, після переможних виборів — хоч потоп. А якщо Л. Кучма програє, то, певно, для «невдячних українців» потоп навіть бажаний...

Володимир СКАЧКО.

Оголошення

У номер

✔ **Затемнення**

На Сонце дивитися страшно. Але цікаво

(Початок на 1-й стор.).

У *Києві* світило було закрите на 83 відсотки. Вулицями, як і завше, снували машини і люди. Щоправда, потьмяніло трохи небо, неначе перед грозою, і відчувалися різкі пориви вітру.

А от у *Дніпропетровську* біля колишнього Будинку книги компанія «Тріумф» влаштувала видовищно-концертне шоу. Мовляв, якщо станеться кінець світу, то нехай люди повеселяться наостанок. Народу було чимало, більшість — нажаханого. Але поруч Дніпропетровський планетарій виставив телескоп, і всі бажаючі змогли спостерігати затемнення.

Херсонців вчорашнє затемнення зібрало коло музично-драматичного театру. Ексцесів чи прикрих випадків не було. Зате працівники й відвідувачі місцевого планетарію дивилися на Сонце через спеціальні окуляри, надані американськими партнерами.

Тернополяни — народ віруючий, тож потяглися вчора до храмів. Перехожих на вулицях поменшало. У магазинах, транспорті було тільки й балачок: не дивіться на Сонце, втікайте додому. Дітей теж майже не було видно.

А загалом тривав звичайний робочий день.

✔ **Луцьк**

«Аміго» — волинський комп'ютер

Перший волинський комп'ютер під назвою «Аміго 2000», що в перекладі з іспанської означає «друг», випущено у Луцьку. Його виробник — тутешнє ТОВ «Сталкер ІТК». Новинка одержала високу оцінку Інституту проблем математичних машин і систем Національної академії наук України і сертифікована «Укрсерткомп'ютером».

✔ **Вінниця**

«Дрібничка» для «Славутича» і «Лана»

На Вінницькому заводі тракторних агрегатів розробили гідроциліндр блокування діапазону передач для вітчизняних зерно- і бурякозбиральних комбайнів. Мала, як на вигляд, штучка, проте має ціну, бо раніше її доводилося купувати в Росії.

Спеціалісти Тернопільського комбайнового заводу, замовлення яких виготовляли вінничани, після випробувань не зробили жодного зауваження. Гідроциліндр, що заповнюється не мастилом, а гальмівною рідиною, працює, як годинниковий механізм. На експериментальній дільниці підприємства готують перші 500 нових виробів. На них уже чекають у Тернополі. Протягом року плановано виготовляти більш як три тисячі вітчизняних гідроциліндрів для наших «Славутичів» і «Ланів».

✔ **Фотофакт**

У Свердловському КСП «Должанське», що на Луганщині, свинотоварна ферма налічує 170 тварин породи «Крупна біла». Вже багато років тут працюють свинарки Галина Бортникова та Алевтина Мясникова.

Фото Вадима ЛІСНОГО (ДІНАУ).

Вітчизняний стиль

Якість починається з чистої лазні і бездоганного макіяжу

Валентина Єгорова, таврувальниця гарячого металу, в киснево-конверторному цеху вже п'ять років. Поряд працює бригадиром її чоловік. «Сімейність» не випадкова: Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча — мало не єдине в приморському місті підприємство, яке останніми роками не скоротило жодного працівника. І жодного разу не затримало заробітну плату.

Свіжовідлитий сляб на кілька секунд зупиняється, і Валентина швидко й акуратно пише ряди цифр на розжареному до 750 градусів металі.

— "Як у сауні", — ось що подумала, з'явившись тут уперше, — зізнається моя співрозмовниця.

Останніми роками в цеху чимало зроблено для оновлення виробництва. Завдяки сучасному обладнанню «іллічівцям» під силу зварити будь-яку марку сталі і виконати будь-яке замовлення партнерів, як правило, іноземних.

Утім, головний конверторник — начальник цеху Олександр Ларіонов — мріє про ті часи, коли переважну більшість споживачів становитимуть вітчизняні машинобудівники. Адже світлі голови і золоті руки не перевелися на нашій землі. Наприклад, останній об'єкт — агрегат з комплексного доведення сталі, своєрідної «реанімації» металу — виготовлено на сусідньому «Азовмаші», на жаль, у єдиному поки що екземплярі. Інші підприємства мають бажання і не мають коштів на придбання такого необхідного агрегату. Думають на комбінаті і про придбання ще однієї машини для безперервного розливання сталі, бо дві нині діючі давно перевищили проектну потужність.

Високі стандарти якості висувають суворі вимоги і до людей. Під час відвідання киснево-конверторного цеху чомусь впали в око... чистота і порядок у лазні —речі, здавалося б, несумісні з "гарячим" виробництвом. Перед намальованим на стіні гірським пейзажем плюскотіли в імпровізованому маленькому озерці рибки. І це теж виробнича філософія «іллічівців»: робітник, який не кине на підлогу недопалок і витре на вході брудне взуття, в роботі поводитиметься відповідно.

... Розмовляючи з Валентиною Єгоровою, мимоволі звернула увагу на добре припасований одяг і вмілий макіяж. "Стараємось! — засміялася у відповідь жінка. — Адже навколо стільки чоловіків..."

Ліна КУЩ.

У маріупольських металургів у роботі не буває дрібниць

На знімках: Валентина Єгорова; у киснево-конверторному цеху.

Фото Олексія БУДЬКА.

Спорт

Кубок поїхав до Бразилії

На стадіоні «Спартак» завершився І-й відкритий чемпіонат Європи з футболу серед інвалідів-ампутантів. Ось результати останніх матчів групового турніру: Росія—Грузія — 11:0, Молдова—Бразилія — 0:13, Узбекистан—США — 13:11, Україна—Англія — 5:1. У півфіналі збірна України поступилася збірній Бразилії — 0:3, а Росія взяла гору над Англією — 5:1.

У понеділок у матчі за третє місце наша збірна виграла у команди Англії — 2:1. А у фіналі збірна Бразилії забила на останній хвилині переможний гол у ворота команди Росії.

Кубок бразильцям вручив віце-президент Федерації футболу України і президент Асоціації футболу інвалідів України в одній особі Борис Воскресенський. Мужніх спортсменів тепло вітали працівники посольств тих країн, чиї команди брали участь у чемпіонаті, і перший віце-президент ФФУ Віктор Банников. А самі футболісти під час церемонії нагородження були так зворушені увагою до себе, що навіть розплакалися. І домовились зустрітися наступного року на турнірі в Сієтлі (США).

Ярослав БІЛИК.

На знімку: *гравці бразильської команди біжать полем, радіючи перемозі в фінальній грі відкритого чемпіонату Європи з футболу серед інвалідів-ампутантів. Вони перемогли команду Росії з рахунком 1:0, забивши гол на останній хвилині матчу.*

Фото Михайла МАРКІВА (УНІАН).

На європейській арені легше?!

Кубок УЄФА. Перший матч. «Шахтар» (Донецьк, Україна) — «Силекс» (Кратово, Македонія) — 3:1.

«Шахтар»: Вірт, Котов, Старостяк, Беньо, Коваль (Тимощук, 60), Попов, Зубов (Бахарєв, 65), Орбу, Селезньов, Матвєєв (Микитин, 82), Штолцерс.

Голи: 1:0 — Селезньов, 61, 2:0 — Штолцерс, 81, 3:0 — Штолцерс, 89, 3:1 — Гогіч, 90.

Арбітр — Йорг Ларсен (Данія).

Попереджено: Гошева (21), Штолцерса (38), Орбу (71).

Порівняно з матчем у Запоріжжі в основному складі «Шахтаря» відбулися певні зміни. Замість Анатолія Тимощука з'явився Коваль, а місце Якова Кріпака зайняв Олег Матвєєв. Може, завдяки цим замінам команда Бишовця й виграла у македонського «Силекса» з досить прийнятним для себе рахунком? І коли той, хто не дивився цей матч, скаже, що суперник трапився слабкий, він зовсім не матиме рації. Перша половина стартової сорокап'ятихвилинки справді давала враження слабкості гостей, але решту часу, аж до закінчення матчу, гра була вже зовсім інакша. Лише завдяки майстерності Юрія Вірта атаки футболістів з Балкан довгий час не були результативними. Рахунок відкрив після чудового паса Штолцерса Юрій Селезньов. Трапилося це на 61-й хвилині. На другий гол уболівальникам донецької команди довелося чекати двадцять хвилин. М'яч, що віскочив рикошетом, Штолцерс вколотив у праву від Угреновича дев'ятку. А третій гол забив знов-таки Штолцерс. Прийнявши м'яч на груди, Андрій увірвався у штрафну гостей. Його у підкаті збиває захисник «Силекса», а м'яч за інерцією котиться в сітку воріт. Розслабившись, «Шахтар» отримав зовсім «не потрібний» гол. Гогіч, за потурання захисників «Шахтаря», обвівши воротаря, штовхнув м'яч у порожні ворота. Підопічні Бишовця продемонстрували непоганий футбол, і будемо сподіватися, що вдалим буде й матч у Кратові.

Редактор номера Віталій СУДДЯ.
Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ.
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Сергій ПРАВДЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 236694.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311148.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами — 441-86-50, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець – Верховна Рада України